
Vergaderjaar 2019–2020

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

BK

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 maart 2020

Hierbij zend ik u de geannoteerde agenda van de ad-hoc ingelaste informele Ecofinraad op maandag 23 maart a.s. Deze informele Ecofinraad zal middels een teleconferentie worden gehouden en ik ben voornemens deel te nemen.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

**Geannoteerde agenda ingelaste informele Ecofinraad
23 maart 2020**

Economische impact van COVID-19 crisis en de beleidsreactie

Document: Nog niet beschikbaar

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

De Europese Commissie zal een presentatie geven over de laatste economische vooruitzichten en de Europese Centrale Bank (ECB) zal haar besluit van 18 maart jl. nader toelichten. Er zal vervolgens een uitwisseling plaatsvinden tussen lidstaten over de economische impact van COVID-19 en de beleidsreactie daarop.

In haar mededeling van 13 maart jl. heeft de Commissie een pakket van Europese maatregelen aangekondigd dat zich met name richt op de sociaaleconomische gevolgen van COVID-19.¹ Vervolgens heeft de Commissie separate mededelingen opgesteld over het gebruik van bestaande flexibiliteit binnen de Europese begrotingsregels en de staatsteunregels. Zo heeft DG COMP op 16 maart jl. een voorstel gedaan voor een tijdelijk staatssteunkader voor Covid-19 dat voorwaarden stelt voor het geven van liquiditeitssteun aan bedrijven voor de economische schade die door de Covid-19 uitbraak is ontstaan. Het kader is met relatief kleine aanpassingen op 19 maart jl.² vastgesteld. Op het gebied van de begrotingsregels heeft de Commissie op 20 maart jl. in een separate mededeling aan de Raad voorgesteld om de algemene uitzonderingsclausule te activeren.³ De Commissie heeft de Raad gevraagd om haar conclusie dat de clausule van toepassing is te onderschrijven. Dit zal onder een los agendapunt van de Ecofinraad worden besproken.

Nederland erkent dat de huidige situatie uitzonderlijk is en dit ook om een uitzonderlijke beleidsreactie vraagt. Nederland heeft ook nationaal uitzonderlijke maatregelen genomen om te voorkomen dat werknemers hun baan verliezen en bedrijven (midden- en kleinbedrijf en grote ondernemingen) in liquiditeitsproblemen komen. Op Europees vlak verwelkomt Nederland het voorstel van de Commissie voor het inwerking laten treden van de algemene uitzonderingsclausule van het Stabiliteits- en Groeipact en de vaststelling van een tijdelijk staatssteunkader voor COVID-19 om ruimte te bieden aan lidstaten de noodzakelijke maatregelen te nemen die de economische impact mitigeren. In algemene zin is Nederland van mening dat COVID-19 een EU-brede crisis betreft. Het ligt daarom voor de hand om EU-brede instrumenten te gebruiken om lidstaten in staat te stellen de COVID-19 crisis te bestrijden. Nederland roept de Commissie daarom op te onderzoeken welke eventuele aanvullende mogelijkheden hiervoor gevonden kunnen worden binnen de bestaande kaders.

De ECB heeft op 18 maart besloten om een nieuw tijdelijk aankoopprogramma te starten, het pandemic emergency purchase programme (PEPP).⁴ Het programma is bedoeld om risico's voor monetaire transmissie te adresseren en de economische vooruitzichten te ondersteunen door een verkapping van de financiële condities tijdens de COVID-19 crisis tegen te gaan.

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-coordinated-economic-response-covid19-march-2020_en.pdf.

² https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf.

³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-commission-council-activation-general-escape-clause-stability-and-growth-pact_en.

⁴ https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200318_1~3949d6f266.en.html.

Toepassen van flexibiliteit binnen het Stabiliteits- en Groeipact i.v.m. Covid-19

Document: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/2_en_act_part1_v3-adopted_text.pdf

Aard bespreking: Aanname verklaring van Ministers van Financiën

Besluitvormingsprocedure: Consensus

Toelichting:

De Europese Commissie zal een presentatie geven van de verschillende vormen van flexibiliteit binnen het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) die van toepassing zijn op de situatie rondom Covid19 en de economische gevolgen hiervan. In het bijzonder zal de Commissie haar mededeling van 20 maart jl. presenteren waarin ze de activering van de algemene ontsnappingsclausule (*«general escape clause»*) van de begrotingsregels voorstelt. De Ecofinraad wordt gevraagd om de activering middels een verklaring te ondersteunen.

Gelet op de snelheid van het Brusselse proces hecht het kabinet eraan het parlement zo spoedig mogelijk via deze brief te informeren. Deze brief vervangt daarmee een BNC-fiche voor de mededeling over de algemene ontsnappingsclausule. Het kabinet heeft een positieve grondhouding t.a.v. de subsidiariteit van de mededeling. De voorgestelde maatregelen maken reeds onderdeel uit van de bestaande Europese begrotingsregels en het grensoverschrijdende karakter van de sociaaleconomische gevolgen van COVID-19 vraagt om maatregelen op het niveau van de Europese Unie. Daarnaast heeft het kabinet een positieve grondhouding t.a.v. de proportionaliteit. De voorstellen worden gedaan in een context waarin het zeer waarschijnlijk is dat sprake zal zijn van een ernstige economische neergang in de EU. Voor die situatie zijn bepalingen opgenomen in de Europese begrotingsregels die nu benut worden. De Commissie gaat daarom niet verder dan noodzakelijk om de doelstelling van de mededeling, te weten het bieden van voldoende budgettaire ruimte aan overheden om de directe en indirecte gevolgen van COVID-19 te adresseren, te bereiken.

In een eerdere mededeling van 13 maart jl. heeft de Commissie een pakket van Europese maatregelen aangekondigd dat zich met name richt op de sociaaleconomische gevolgen van COVID-19.⁵ Daarin heeft de Commissie reeds voorgesteld om de budgettaire gevolgen van eenmalige uitgaven niet mee te laten tellen bij de beoordeling van de naleving aan het SGP. De Commissie heeft daarnaast voorgesteld dat de clausule inzake buitengewone gebeurtenissen (*«unusual event clause»*) van toepassing is op de huidige situatie. Deze clausule staat lidstaten toe om tijdelijk af te wijken van de vereiste verbetering van het structureel begrotingsaldo. De flexibiliteit die deze clausule biedt, kan worden aangewend voor zorgkosten en tijdelijke en doelgerichte steun aan bedrijven. De Commissie heeft hiernaast voorgesteld dat de vereiste begrotingsinspanningen van lidstaten worden aangepast in lijn met de begrotingsregels, afhankelijk van de economische situatie van de lidstaat.

In haar mededeling van 13 maart jl. heeft de Commissie verder reeds kenbaar gemaakt klaar te staan om de algemene ontsnappingsclausule van de begrotingsregels te activeren. Op 20 maart jl. heeft de Commissie in een mededeling aan de Raad voorgesteld om de algemene ontsnappingsclausule te activeren. De Commissie heeft de Raad gevraagd om haar conclusie dat de clausule gelet op de huidige omstandigheden van toepassing is te onderschrijven. De Commissie licht toe dat de economische groeiuitzichten zich verder hebben verslechterd sinds 13 maart jl.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2020/03/17/internationale-en-europese-maatregelen-om-economische-gevolgen-covid-19-te-mitigeren>.

en dat de daling van de economische activiteit vergelijkbaar zou kunnen worden met de krimp van 2009.

De Commissie geeft in haar mededeling een toelichting op de algemene ontsnappingsclausule. Deze is onderdeel van de bestaande begrotingsregels, zoals vervat in de regelgeving van het Stabiliteits- en Groeipact. De clausule heeft betrekking op artikel 5(1), 6(3), 9(1) en 10(3) van verordening (EG) nr. 1466/97 en artikel 3(5) en 5(2) van verordening (EG) nr. 1467/97 en maakt het mogelijk om het begrotingsbeleid te coördineren in tijden van een ernstige economische neergang. In de preventieve arm van het Stabiliteits- en Groeipact (verordening 1466/97) hebben lidstaten een middellang doel (*Medium Term Objective*, MTO) voor hun structurele begrotingssaldo. Indien lidstaten dat doel niet halen, moeten ze hun structurele saldo jaarlijks stapsgewijs verbeteren. Met de clausule kan het lidstaten worden toegestaan om tijdelijk af te wijken van het aanpassings-traject richting de MTO wanneer er sprake is van een ernstige economische neergang in de eurozone of de EU als geheel. Daarnaast kan de Raad voor lidstaten in een buitensporigtekortprocedure van de correctieve arm (verordening 1467/97) tot een aangepast begrotingspad besluiten wanneer er sprake is van een ernstige economische neergang in de eurozone of de EU als geheel. Daarbij geldt de voorwaarde dat de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn niet in gevaar mag komen.

De Commissie stelt in haar mededeling dat de algemene ontsnappingsclausule de procedures van het Stabiliteits- en Groeipact niet opschort. De clausule stelt de Commissie en de Raad in staat om de nodige coördinatie van maatregelen te bereiken in het kader van het Stabiliteits- en Groeipact, waarbij wordt afgeweken van de begrotingsvereisten die normaal gesproken van toepassing zouden zijn.

Nederland kan zich vinden in de vaststellingen van de Commissie. De bepalingen waarop de Commissie zich beroept zijn in 2011 in het Stabiliteits- en Groeipact opgenomen en bedoeld voor buitengewone omstandigheden en een ernstige economische neergang in de Eurozone of de EU als geheel, zoals we nu moeten verwachten. Nederland kan daarom de conclusie van de Commissie onderschrijven dat de algemene ontsnappingsclausule van toepassing is. Nederland zal daarom een verklaring van de Ministers van financiën van de EU waarin de mededeling van de Commissie wordt onderschreven steunen.

COVID-19 uitbraak: de implicaties voor het Europees Semester

Document: N.v.t.

Aard bespreking: Gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

Toelichting:

Er zal een discussie plaatsvinden over de implicaties van de COVID-19 uitbraak op (de tijdslijn van) het Europees Semester. Het zal daarbij voornamelijk gaan over het aanleveren van de nationale hervormingsprogramma's (NHP) en de stabiliteits- en convergentieprogramma's (SCP) door lidstaten, waarvoor de deadline respectievelijk 30 april is.

De COVID-19 uitbraak en de economische gevolgen ervan hebben grote budgettaire gevolgen. Om deze reden is de roep om uitstel van de deadline voor het SCP ontstaan onder lidstaten. Het kabinet erkent de uitdagingen die de huidige ontwikkelingen met zich meebrengen om geactualiseerde stabiliteits- en convergentieprogramma's aan te leveren en stelt zich daarom in deze discussie flexibel op maar hecht er waarde aan dat landen wel ook conform de oorspronkelijke timing en inhoudelijke vereisten hun programma's in mogen leveren.